

1450 Ft



RTÉKET TEREMTÜNK

MKB

NŐSÉG, KÉNYELEM, BIZTONSÁG BANKJA
MKB TeleBANKár: (06-40) 333-666, www.mkb.hu



Wineries: Pannonhalma CZIGÁNY-TÓTH-PAPP · Tarcál FERENC SALAMIN · Pécs BÁLINT BACHMANN · Balatonlelle KALMÁR-ZSUFFA ·
Villány KOVÁCS-GÓBÖLYÖS, O. VICZENCZ, A. LŐRINCZ, CZINEGE-ALECKER, F. HEIMANN · Plans: IMRE MAKOVECZ, DEZSŐ
EKLER, TAMÁS NAGY, PÉTER SUGÁR · Granary GÁBOR REISCHL · Mád BENKŐ - WIRTH · New York projekt AGNES DENES

RÉGI-MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 2005. 2. HUNGARIAN ARCHITECTURE

RÉGI-ÚJ magyar építőművészet

Hungarian Architecture

A Magyar Építőművészek Szövetségének kulturális folyóirata

Építő/Ép.

2005 | 2



Építészet és borászat – tematikus lapszám

Pincészetek: Pannonhalma CZIGÁNY-TÓTH-PAPP · Tarcál SALAMIN FERENC · Pécs BACHMANN BÁLINT · Balatonlelle KALMÁR-ZSUFFA · Villány KOVÁCS-GÓBÖLYÖS, VICZENCZ O., LŐRINCZ A., CZINEGE-ALECKER, HEIMANN F. · Tervek: MAKOVECZ IMRE, EKLER DEZSŐ, NAGY TAMÁS, SUGÁR PÉTER · Magtár: REISCHL GÁBOR · Mád BENKŐ-WIRTH · New York-projekt AGNES DENES

Sigillum Loliense

Konyári-pincészet, Balatonlelle, 2004

A kortárs magyar építészet egyik sajátos, kiváló alkotásokat felvonultató műfaja a borászati üzem. Ebbe a ma már számos nemzetközileg is jegyzett házat tartalmazó építészeti elitbe lépett be Kalmár László és Zsuffa Zsolt, teljes jogú tagként, a lellei Konyári-pincészet épületével. A kis cég a privatizáció során felbomló, egykori Boglári Állami Gazdaságból, majd az abból született cégcsoportból önállósuló Konyári János és fia Dániel vezetésével a 2000-es évek legelején alakult, és kezdett minőségi bortermeléssel foglalkozni a balatonlellei dombok között fekvő Kishegyen, 30 hektáron.

A BORÁSZATOK építészeti alapkérdései: a vidék építészetét tekintse-e iránytűnek a tervező, vagy a ma már kétségtelenül ipari technológiával folyó bortermeléshez illően, ipari épületként fogalmazza-e meg a házat, esetleg a bor ősi, mitikus-szagrális vonatkozásából in-

giával kívántak bort készíteni, ehhez kerestek megfelelő területet és azon belül helyszínt az üzemépület számára, tehát borászati alapkövetelmény volt, hogy domboldalba kerüljön a ház. Ezt a funkcionális elvárást Kalmárék építészeti formáló erővé emelték: az

TERVEZÉS / DESIGN
ZSUFFA ÉS KALMÁR ÉPÍTÉSZ MŰTEREM KFT.

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS
KALMÁR LÁSZLÓ, ZSUFFA ZSOLT

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS / FELLOW ARCHITECT
VÁRADI PÉTER

STATIKA / STRUCTURE
HARSÁNYI CSABA, MÁRTON ATTILA

KIVITELEZÉS / MAIN CONTRACTOR
STEINER DEZSŐ (ORIGO BT.)



FOTÓK • PICTURES • MÁTÉ GÁBOR

duljon ki? Mindhárom megoldásra találunk nagyszerű hazai és nemzetközi példákat egyaránt. Vegyisztán egyik szemlélet sem jelenik meg a Magyarországon eddig felépült pincészetek épületein, azonban jól látható, hogy míg például Ekler Dezső Disznókő borászata és Bodonyi Csaba Hétszőlő-je az első utat követi, addig Sugár Péter tolcsvai Oremus-pincészet a második szemlélethez áll közelebb, Czigány Tamás pannonhalmi épületegyüttese pedig a harmadikként említett felfogás jegyében fogant.

Kalmár László és Zsuffa Zsolt több kiváló családi és társasház, a gödöllői Premontrei Gimnázium tornacsarnoka (Kalmár) után, és a most befejezés előtt álló budaörsi városháza előtt érkeznek a borászat tervezéséhez. Pályakezdsükön és inaséveiken már túl vannak, s ami nem gyakori eset, szemléletük a magyar építészet különféle iskoláiban formálódott. A Kapy Jenő tanítványaként, Turányi Gábor, Karácsony Tamás, Ekler Dezső irodáiban, a Mesteriskolán, és Zsuffa esetében a Vándoriskolán is töltött évek széles és biztos alapot adtak a megtanulható megtanulásához. Ez a szemléleti tágasság világosan megmutatkozik munkáikon.

A Konyári borászat épületének központi gondolata a tájba helyezés. A Konyáriak gravitációs technoló-

giával kívántak bort készíteni, ehhez kerestek megfelelő területet és azon belül helyszínt az üzemépület számára, tehát borászati alapkövetelmény volt, hogy domboldalba kerüljön a ház. Ezt a funkcionális elvárást Kalmárék építészeti formáló erővé emelték: az építmény alapterületének nagy része, a pincék a föld alatt helyezkednek el, a föld felett a feldolgozó üzem, a raktár és a kóstoló tér tömbje a domb folytatásaként jelenik meg. A bontott téglából épült ház beleolvad a művelt szőlőhegyek lankáiba, mégis, rejtőzködve bár, de méltósággal jelenik meg föld feletti része. Emlékeinkben, nagyon távol felködlik Turányi Gábor és Földes László visegrádi Erdei iskolája. Az anyaghasználat, a téglák, a fa és a kő, a raktár és a feldolgozó tér két-két, keretelés nélküli kapujának formálása, ablakának árnyékoló téglarácsa a helyi mezőgazdasági épületek vonásait hordozzák, világosan elmondják, hogy az építészek alapvető fontosságot tulajdonítanak a helyi építészetnek. Az épület egészének formálása azonban teljesen egyéni, sajátos és új karakterű. A feldolgozó helyiség tetőzete tört lehajtásának funkcionális oka van, hiszen abban a térrészben nem volt szükség nagyobb belmagasságra, mert megnövelte volna az energiaszámlát. A külsőben azonban ez a tetőforma esztétikai szerepre is szert tesz, mert hozzájárul tömegének dombhoz illeszkedő, hegyeszerű jellegéhez csakúgy, mint a puritán téglafalak és a támfalként megfogal-



mazott, fuga nélkül rakott kőborítás. Távtlat, elegancia és művesség érződik a házon, amely különösen szerencsés egyensúlyt valósít meg a hagyomány és az újítás, az illeszkedés és az egyéniség, az időtlenség és a modernség összetevőiből. Kitapintható benne Janáky István és U. Nagy Gábor építészetének hatása is, de csak annyira, amennyire a borban érezhető a szőlő íze: Kalmár László és Zsuffa Zsolt építésze már nem ígéretek must, hanem letisztult bor.

Kiválóan világítja meg építészeti felfogásukat egy Christopher Alexander-idézet, amelyet ők maguk szerepeltetnek az egyik 2003-as mesteriskolás tanulmányi kirándulásra készített „Útikönyv”-ükben: „Minél több élő minta található egy helyen – egy szobában, épületben vagy városban – annál inkább életre kel a maga egészében. Egyre sugárzóbbá válik, egyre több van benne abból az önmagát tápláló lángból, amely nem más, mint a megnevezhetetlen minőség. És amikor egy épület megtelik ezzel a tűzzel, egyben a természet részévé válik. A részeket, akár az óceán hullámain vagy a fűszálakat, az ismétlődés végtelen játéka és változatossága irányítja a múlandó létben. Ez maga a minőség.”¹ A Konyári-pincészet zászlósora a Sigillum Loliense (Lellei Pecset) névre hallgató, cabernet sauvignonból és merlot-ból készített cuvée, amelynek címkéjét Lelle legelső ismert, 1760-ból származó pecsétje díszíti, rajta a már akkor fontos szőlőművelésre utaló karózott szőlőtőkével. Tökéletes és méltó szimbólum: úgy a borász, mind az építész ép történeti emlékezettel, józanul és méltósággal illeszkedik új alkotásával, borral és épülettel, tájba és történelembe.

Sulyok Miklós

1. Christopher Alexander, Az építés időtlen útja, in: A mérhető és a mérhetetlen, Typotex, Budapest, 2000. 219-220. o.

